

VERSAJOJ EN PROZO

屠格涅夫 散文诗选 (对照读物)

n Sergevič
genev

李奈西 译注

《世界语学习》编辑部

IVAN SERGEVIĈ TURGENEV

VERSAĴOJ EN PROZO

Esperantigita de Kabe
kun ĉinaj tradukoj kaj notoj
de

Li Nai Xi

(李奈西)

Redakcio de «Lernado de Esperanto»

Congking 1985

屠格涅夫和他的散文诗

荒 天

伊凡·谢尔盖耶维奇·屠格涅夫(1818——1883)是俄国一位杰出的现实主义作家。他的作品，象艺术编年史那样反映了十九世纪四十至八十年代俄国社会的精神生活，因为他能“迅速地揣测出社会意识中出现的新要求和新思想，透过自己的作品经常关心那种当前的、开始隐隐约约使社会激动不安的问题”。这是俄国年青的天才文艺评论家杜勃罗留波夫对屠格涅夫的评价。

屠格涅夫出身贵族，童年时代在地主庄园度过，农奴制生活的残暴乖谬，给他留下很深的印象，他曾发誓“决不同农奴制妥协”，他后来回忆说：“在我生长的那个环境，打人、拧人、拳头、耳光等，简直是家常便饭……，我那时对农奴制充满了憎恨。”

屠格涅夫早年就喜爱文学。大学时期，就有习作发表。1843年他的长诗《巴拉莎》受到俄国杰出的文艺批评家别林斯基好评，他们建立了很深的友谊，1847年屠格涅夫在柏林同别林斯基一起周游了许多地方，别林斯基对他影响很大。同年，他又到巴黎，遇上了法国的二月革命。资产阶级对工人的血腥镇压，激起了他极大愤怒。他同赫尔岑兴奋地走上街头，成为这场革命的见证人。

屠格涅夫的《猎人日记》(1847~1851)的发表成了当时俄国文学生活中的一件大事，其中一篇篇特写描写了俄国中部的山川风貌，生活习俗，在刻画农民的内心世界之中，

深刻地揭露了地主表面文明仁慈，实际上丑恶残暴的本性。当时进步思想界称《猎人日记》是“一部点燃火种的书”，是对农奴制的“一阵猛烈的炮火”。

十九世纪五十到七十年代是屠格涅夫创作最旺盛的时期，这段时期里，他写了一系列著名的长篇小说，其中有《罗亭》（1856）、《贵族之家》（1859）、《前夜》（1860）、《父与子》（1862）、《烟》（1867年）、《处女地》（1877）。

从六十年代开始，屠格涅夫大部分时间都是在西欧度过的，他结交了许多著名的欧洲作家、艺术家，对俄国文学也非常关注。他几乎每年都回俄国。最后一次回俄国是1880年，那是为了参加在莫斯科举行的普希金雕像揭幕典礼。1882年他在苦苦怀念祖国中客死异邦。遵照他的遗愿，他的遗体从法国运回彼得堡，葬在沃尔科夫墓地别林斯基墓旁。出殡时，送葬者成千上万，成了一次声势浩大的政治示威，使沙皇政府深为震恐。

屠格涅夫对罪恶的农奴制的深刻的揭露和鞭挞，在作品中成功地塑造了一系列知识分子的典型，以及他对自己祖国深沉的爱恋，都是我们今天应该肯定的。作为一个现实主义文学巨匠，他的写作技巧达到了炉火纯青的地步，在人物性格的刻画、情节的开展、景物的描写等诸多方面，都是我们后世学习借鉴的典范。但我们也应看到由于他的世界观对他的局限，他的思想始终停留在自由主义改良派范畴，他的世界观和他的现实主义创作方法存在着深刻的矛盾。这也就是他终于与当时宣传革命民主主义思想的《现代人》杂志宣布决裂的原因。他的小说没有表现俄国的革命行动，他认为

“虚无主义者”就是“革命者”。所以，小说的情调常常是悲观、低沉的。《罗亭》中的罗亭聪明、热情、向往真理、憧憬未来，但在社会事业或爱情生活上碰壁之后，只好承认自己“无用”和“多余”，“生来就是无根的浮萍”。《贵族之家》的主人公经过生活的曲折坎坷之后，痛苦地喊到：“你好，孤独的晚年！烧尽吧，无用的生命！”

屠格涅夫散文诗的世界语译者是卡贝（Kabe）（1872—1959）。卡贝是世界语散文文体的奠基人。他的文笔干净、清楚、简洁、十分优美，摆脱了各种民族语言的影响，语言的神韵完美地活在他的文体之中。因此，我认为，我们是可以把他的译文当作范文来读的。

ENHAVO

I.

1878.

Kamparo.....	(1)
Interparolado	(8)
Maljunulino	(13)
Hundo	(19)
Rivalo	(21)
Almozulo	(25)
“Vi aŭdos la jugon de malsagulo...”	(27)
Kontenta homo	(31)
Regulo de la vivo	(33)
La fino de l’ mondo.....	(35)
Maŝa	(41)
Malsagulo	(46)
Orienta legendo	(51)
Du verskvaroj	(57)
Pasero	(67)
Kranioj	(70)
Laboristo kaj blankmanulo	(73)
Rozo	(77)
Memorigo al Fraŭlino I. Vrevskaja	(81)
Lasta kunveno	(85)

Vizito	(88)
Necessitas—vis—Libertas	(92)
Almozo	(94)
Insekto	(99)
Brasika supo	(102)
Lazura regno	(105)
Du riĉuloj	(109)
Maljunulo	(111)
Gazeta korespondanto	(113)
Du fratoj	(115)
Egoisto	(120)
Festeno ĉe la plej alta Estaĵo	(124)
Sfinkso	(126)
Nimfoj	(130)
Malamiko kaj amiko	(136)
Kristo	(139)

II.

1879—1882

Ŝtono	(142)
Kolomboj	(144)
Morgaŭ! Morgaŭ!	(148)
La naturo	(150)
“Pendigu lin!”	(154)
Kion mi pensos?	(160)
“Kiel belaj, kiel freŝaj estis la rozoj”	(163)

Sur la maro.....	(197)
N. N.	(171)
Haltu!	(173)
Monaño	(176)
Ni ankoraŭ batalos!	(178)
Preĝo	(180)
La rusa lingvo.....	(182)
译后	(183)

Kamparo

La lasta tago de julio... Mil verstojn^① cirkaŭe sin etendas Rusujo — la hejmlando.

Unutona^② bluo kovras la tutan ĉielon; unu sola nubeto sur ĝi...kvazaŭ fluas, kvazaŭ fandiĝas. Venta silento; somera varmo...la aero odoras kiel freŝa lakto!

La alaŭdoj sonoras; la kropaj kolomboj logas siajn inojn. Silente tranĉas^③ la alaŭdoj la aeron; la ĉevaloj ronkas kaj maŝas: la hundoj staras senboje kaj pace balancas la vostojn.

Odoras fumo kaj herbo — iomete ankaŭ gudro kaj ledo... La kanaboj jam elkre^skis altaj kaj dissendas sian premantan,^④ sed agrablan odoron.

Delikate malleyiĝante, ⁵ sin etendas profunda intermonto. Ĉe ambaŭ flankoj staras kelke da vicoj de grandkapaj,^⑥ malsupre ¹²funditaj salikoj. En la intermonto kuras rivereto; sur ĝia fundo malgrandaj silikoj ŝajnas tremi, tra la klaraj ondoj... Malproksime, ĉe la fino-limo de la tero kaj ĉielo brilas blueta rubando de granda rivero.

Laŭlonge de la intermonto staras ĉe unu

flanko koketaj^⑦ grenejoj, gardejoj kun firme fermitaj pordoj; ĉe la alia flanko kvin, ses dome-
toj, kovritaj per rabotitaj tabuloj. Super ĉiu teg-
mento alta stango de sturnokesto^⑧; super ĉiu do-
ma pordo—ĉevalo el fera lado, kun riĉaj kolha-
roj.^⑨ La neebenaj fenestraj vitroj radias la ko-
lorojn de ĉielarko. Vazoj kun bukedoj estas pen-
tritaj sur la fenestraj kadroj. Antaŭ ĉiu dometo
dece staras malgranda benko; sur teramaso^⑩
katoj kuŝas kvazaŭ volvaĵoj, stariginte la diafa-
najn orelojn; post la alta sojlo oscedas la mallu-
ma vestiblo, promesante freŝan malvarmeton.

Mi kuŝas ĉe la rando de la intermonto sur ster-
nita ĉevaltuko^⑪; ĉirkaŭe staras tutaj montetoj
de fojno ĵus falĉita, sufoke bonodora. La zor-
gemaj mastroj disĵetis la fojnon antaŭ la dome-
toj: ĝi sekigu ankoraŭ iom en la suno; kaj poste
rapide en la gardejon! Dormi sur ĝi — kia ĝuo!

Krispaj infanaj kapetoj elrigardas de ĉiu ama-
so, tufaj kokinoj serĉas en la fojno muŝojn kaj
skarabojn; blanklipa hundido baraktas en reto de
pajleroj.

Blondharaj junuloj kamparanoj en ĉemizoj
malalte zonitaj, en pezaj borderitaj^⑫ botoj, apo-
gas la brustojn al senjungaj veturiloj; vigle in-
terparolas, montrante a blankajn dentojn.

El fenestro elrigardas¹³ la ronda vizaĝo de juna kamparanino. Ĉi ridas... je iliaj vortoj? aŭ eble je la petolado de l'infanoj en la kolektita fojno?

Alia juna virino tiras per fortaj manoj grandan malsekan sitelon el la puto... La sitelo tremas kaj balanciĝas ĉe la ŝnuro, kaj longaj, brilantaj gutoj glitas de ĝi en la profundajon.

Antaŭ mi staras la maljuna mastrino en sia nova tola juĝo, en nova ĝuoj.

Tri vicoj de grandaj kavaj vitraj perloj ĉirkaŭas ŝian brunan, malgrasan kolon; la grizan kapon ĉirkaŭligas flava tuko kun ruĝaj makuletoj; malalta ĝi pendas super ŝiaj malklaraj okuloj.

Sed kiel amike ridetas la maljunulaj okuloj; kiel ridetas la tuta sulkiginta¹⁴ vizaĝo! La maljunuliĝo, ŝajnas, ĝisvivas¹⁵ jam la sepan dekon... sed ankoraŭ hodiaŭ oni povas vidi: bela ŝi estis en sia tempo! ¹⁶

Disetendinte la sunbrunajn¹⁷ fingrojn de la dekstra mano, ŝi tenas poton kun malvarma, ne senkremigita¹⁸ lakto, rekte el la kelo; la vazon kovras roso, ¹⁹ kvazaŭ perloj. Sur la manplato de la maldekstra mano la maljunulino etendas al mi grandan pecon de freŝa, ankoraŭ varma pano.

“Manĝu, Dio vin benu, fremda gastoj!”

Subite koko komencas sian kokerikadon kaj grave svingas la flugilojn; responde al li, ne rapidante eklekis enfermita bovido.

— Kia hordeo! — sonas la voĉo de mia koĉero.

Ho benstato, paco, abundeco ^{de} la rusa, libera kamparo! Ho benita trankvilo!

Kaj nevole mi meditas: por kio ni bezonas krucon sur la kupolo de la templo de la Sankta Sofio en Konstantinopolo kaj ĉion, kion tiel revas ni, urbanoj?

[注释] ①mil verstojn 因前面省去了je, 故用宾格。世译文原为cent, 但俄文原文本是mil, 可能是印刷错误, 故改为mil; ②unu-tona合成词, 单调的; ③tranĉos 在这里用得特别形象化, 表示是在空中直切而过, 喻其迅速; ④premanta是premi的现在分词形容词, 这里译成“压抑的”也可以; ⑤delikate mallevigante是现在分词副词, 作为etendos的状语, 表示intermonto徐徐向下延伸, 即坡度不大; ⑥grand-kapa合成词, 头部很大, 转义为柳树梢头枝叶茂密的意思; ⑦koketa原意迷人的, 风骚的, 此处转为引人注意的, 富有风趣的; ⑧sturno-kesto合成词, sturno欧掠鸟。八哥, sturno-kesto欧掠鸟的窝; ⑨kol-haro合成词: 鬃毛; 鬣毛; ⑩ter-amaso合成词: 土堆; ⑪ĉeval-tuko合成词: 披在

马身上的布，马衣；⑫border-it-a给镶了边的，被动式分词形容词；⑬el-rigardas合成词：向外看；⑭sulk-ig-inta分词形容词：有皱纹了的；⑮gis-vivi合成词：活到、活了；⑯en sia tempo在她盛年时代，当年；⑰sun-bruna合成词，给太阳晒黑了的；⑱sen-krem-igita派生词，是被动式分词形容词：去了乳酪的，ne senkrem-igita没有去乳酪的；⑲roso露水，这里指奶酪浮在奶上象点点露珠。

乡 村

七月的最后一天……俄罗斯伸展在一千俄里广袤的地方——这就是我的家乡。

单调的蔚蓝色弥漫着整个天空；一片孤云飘浮在上面……象是在流动，又象是在消散。风儿静悄悄，夏日暖烘烘……空气散发着新鲜牛奶的馨香！

伯劳鸟在高叫；鼓胸鸽在情话绵绵地勾引着它的对象。一群伯劳鸟沉默地从空中掠过；马群有的在打着呼噜，有的在嚼着草；狗儿无声地站在那儿，悠然自得地摇着尾巴。

烟草味——还混着点儿煤胶油和皮革的气味……大麻已经长得高高，散发着它那浓郁却又使人舒适的味儿。

深谷徐徐倾斜而下。两岸种了几行垂柳，枝叶婆娑，树干的下面都已龟裂。谷底奔流着一条小溪；溪底的小石在清冽的涟漪中，仿佛打着哆嗦……远远地，在那天和地相接的地方闪亮着一条象浅蓝色的飘带似的大河。

沿着山谷，一边是富有风趣的粮仓和草料棚，门儿紧闭；另一边是五、六间小屋，用刨得光溜溜的木板做的屋

顶。每间的屋顶上，都竖着欧掠鸟笼的长木杆；每间屋门上面都有一匹马口铁做的马儿，长着浓密密的鬃毛。那不平整的窗玻璃闪耀着彩虹的颜色。窗框上描绘着盛了花束的花瓶。每间小屋面前，都匀整地摆着一张小橙；土堆上躺着几只猫儿，缩成一团，竖着透明的耳朵；高高的门栏后面，一片黑暗的门廊在懒洋洋地享受着清新的凉意。

我躺在谷边摊开的马衣上，周围都是刚刚割下来的一堆堆草料，散发出令人窒息的香气。那些细心的主人们在屋前撒了满地草料，让它在还有太阳的地方晒干，然后再赶快收进草棚里去。睡在这草上面——那是何等的享受呀！

儿童们卷发的小头，从各个草堆后面探出来偷看；带冠毛的母鸡在草堆里啄食蚊蝇和甲虫，一只白嘴唇的小狗在乱草堆里打滚。

金发的青年农民，穿着低束着腰带的衬衣，和沉重的镶边皮靴，胸部靠在卸了挽具的马车上，彼此欢快地交谈着，露出了满口洁白的牙齿。

一个园脸的年轻农妇从窗口伸出头来探望，她笑着……是笑他们的谈话？还是在笑那些在草堆里淘气的孩子们呢？

另一个年轻妇女，用那双有劲儿的两手把湿漉漉的吊桶从井里提起来……吊桶不住地颤抖，在绳子上摇摇晃晃，一串串闪亮的长串水滴从桶上往井里滴着。

我面前站着一个年老的女主人，穿着一件新的布裙和新鞋。

一挂空心的大玻璃珠子在她又瘦又黑的脖子上绕了三圈；灰白的头上包扎着一条有红点点的黄色头巾；低低地垂挂在她的模糊的眼睛上。

可是，那对老年人的眼睛在多么友好地微笑！那布满皱纹的脸庞在怎样地微笑呵！那年老女人，看来已经活了七十年了……可是，今天人们还可看出她当年的风韵。

她伸开了给太阳晒黑了的右手手指，捧着一碗直接从窖里取出来的没有去酪的冷牛奶，碗上盖了一层点点奶汁，象珍珠似的。老妇的左手掌上伸给我一块新鲜的热面包。“吃吧，上帝祝福你，远方的客人！”

于是雄鸡突然开始喔喔地叫起来，雄健地煽着翅膀，那只关在栏里的牛犊也在慢悠悠地叫着，相互应和。

“多好的大麦！”我的车夫出声叫道。

呵，俄罗斯，自由之乡的好年景，和平、富足！呵！幸福的宁静！

我不由得想到：我们这些城里人，干吗，要君士坦丁堡圣索非亚教堂园顶上的十字架，和一切这些我们所梦寐以求的东西呢？

Interparolado

“Nek sur Jungfrau, nek sur Finsteraarhorn^① paŝis iam homa piedo!”

La suproj de Alpoj... Tuta ĉeno de abruptaj ŝtonegoj... Meze en la koro de la montoj.^②

Super la montoj pale-verda, ^③ hela, muta ĉielo. Forta, trapenetranta^④ frostoj; malmola, brilanta neĝo; el sub la neĝo superstaras^⑤ sovaĝaj blokoj de glaciigintaj ŝtonegoj, morditaj^⑥ de 1' ventoj.

Ĉe ambaŭ flankoj de la horizonto sin levas du gigantoj, du kolosoj:^⑦ Jungfrau kaj Finsteraarhorn.

Kaj Jungfrau parolas al la najbaro:

—Kiaj novaĵoj? Vi povas vidi pli klare... Kio okazas tie, malsupre?

Pasas kelke da jarmiloj: unu minuto. Responde tondras Finsteraarhorn:

—Densaj nuboj kovras la teron... Atendu! Ree pasas jarmiloj: unu minuto.

—Kaj nun? —demandas Jungfrau.

—Nun mi vidas, tie malsupre ĉiam la samo: multkolora^⑧ kaj malgranda. Bluaj akvoj, nigraj ar-

baroj kaj grizaj amasiĝintaj ŝtonoj. Ĉirkaŭ ili
ĉiam ankoraŭ svarmas^⑨ skaraboj^⑩ — vi **konas**
ilin; la dupiedoj, kiuj neniam ankoraŭ sukcesis
malpurigi vin kaj min.

——La homoj?

——Jes; la homoj.

Pasas jarmiloj; unu minuto.

——Kaj nun? ——demandas Jungfrau.

——Ŝajnas, ke la skaraboj estas malpli mul-
tenombraj——tondras Finsteraarhorn——pli hele
estas malsupre; mallargiĝis la akvoj, maldensiĝis
la arbaroj.

Ree pasis jarmiloj: unu minuto.

——Kion vi vidas——diras Jungfrau.

——Ĉirkaŭ ni, proksime, ŝajnas, ĉio puriĝis——
respondis Finsteraarhorn——kaj tie malproksime en
la valoj oni ankoraŭ vidas makulojn kaj io mo-
viĝas.

——Kaj nun——demandas Jungfrau post jar-
miloj——post unu minuto.

——Nun estas bone——respondas Finsteraar-
horn ĉie estas pure, blanke, kien ajn oni rigar-
das... Ĉie nia neĝo, neĝo kaj glacio. Ĉio rigi-
diĝis. Bone estas nun, kviete.

——Bone ——jesas Jungfrau, ——Sed sufiĉe
mi babilis kun vi, maljunulo. Jam venis tempo.